Uit de kluis

De kunstcollectie van de Nationale Bank laat zich zien

In het statige gebouw van de Nationale Bank van België zijn medewerkers dagelijks in de weer om de financiële stabiliteit in ons land te vrijwaren. Aan de muren van deze mysterieuze instelling hangen verschillende werken van Belgische hedendaagse kunstenaars. Kunst achter gesloten deuren, die enkel gezien wordt door de medewerkers. Weldra komt hier verandering in, want de NBB toont haar hedendaagse kunstcollectie binnenkort aan het brede publiek. COLLECT was benieuwd en ging op bezoek bij conservator Yves Randaxhe (°1957) en assistent-conservatrice Anne Bambynek (°1992).

TEKST: **ELENA LOMBARDO** PORTRETFOTO: **PATRICK VAN DEN BRANDEN**

Midden vorige eeuw begonnen verschillende Europese bedrijven kunst te verzamelen. Wat startte als een trend, groeide voor vele bedrijven uit tot een waardige collectie met een missie die het mecenaat bevorderde. Voor de Nationale Bank was dit niet anders. Haar kunstverzameling vertelt een soortgelijk verhaal. “Onze collectie ontstond in 1972 met het oog op de aankleding van de lokalen van de medewerkers. Geleidelijk groeide de gedachte om er iets meer mee te doen. Langzamerhand groeide de verzameling uit tot een ware kunstcollectie. De nood kwam dan ook snel om met een externe kunstadviseur te werken, zodat de bank niet enkel zou aanschaffen wat men mooi vond”, vertelt Yves Randaxhe. Het idee achter de hedendaagse kunstcollectie past perfect in het plaatje van de Nationale Bank als kenniscentrum. Ze is gericht op openheid en moderniteit en heeft taken die een maatschappelijke toegevoegde waarde hebben. De missie van de collectie is sinds het begin dan ook duidelijk: de Nationale Bank koopt enkel werken aan van levende Belgische hedendaagse kunstenaars, of artiesten die een sterke band hebben met ons land.

Objectief kunstadvies

Voor haar aankopen werkt de Nationale Bank samen met een externe kunstadviseur, verkozen door het directiecomité op basis van zijn of haar expertise, voor een periode van 3 jaar. Deze beslissing ligt voor de hand: een kunstadviseur garandeert een onafhankelijke en kwalitatief hoogstaande selectie. Karel Geirlandt, bezieler van het S.M.A.K. en leermeester van Jan Hoet, was begin jaren 80 de eerste die de taak mocht uitvoeren. Ook Jan Hoet zelf, Peter Wouters, kunstcriticus Jacques Parisse en Catherine de Zegher bekleedden de positie. Vandaag is het de beurt aan Carine Fol, artistiek directeur van de CENTRALE for Contemporary Art. “Als kunsthistorici kennen Anne en ik de kunstscene, maar het is belangrijk om er toch een derde, externe mening bij te hebben. De adviseurs zijn onafhankelijke mensen uit het vak, die een collectie met een ander oog opbouwen”, benadrukt Yves Randaxhe. “Onze samenwerking met de adviseur is organisch. Hij of zij stelt kunstenaars voor en na een gezamenlijk bezoek aan het atelier of bij de galeriehouder kiezen we een geschikt werk of laten we een opdracht uitvoeren.” In dit aankoopproces wordt er niet zo zeer gekeken naar de trends op de hedendaagse kunstmarkt of de bekendheid van de namen. Wanneer een galeriehouder bijvoorbeeld verkoopadvies geeft, volgt het trio dit daarom niet op. “De galeriehouder speelt zijn rol, maar

YVES RANDAXHE

“Kunst in een onderneming spreekt een andere taal dan in de white cube van een galerie.”

linkerpagina
Yves Randaxhe en Anne Bambynek voor het werk ‘Serre’, 1985 van Mark Luyten. Olieverf op doek in 10 delen, 320 x 320 cm.

links
Karin Hanssen, ‘The Secret’, 2006. Olieverf op doek, 65 x 40 cm.
© De kunstenaar en de Nationale Bank van België.

YVES RANDAXHE

"De bedoeling van een collectie is nooit om in een kluis te zitten. Een collectie moet getoond worden."

daar houden wij geen rekening mee. We doen in de galerie inspiratie op en zullen bij interesse een werk kopen. Maar verkooppraatjes helpen niet, wij kopen met de ogen en niet met de oren," klinkt het bij Randaxhe. Een goed voorbeeld dat het commerciële galeriesysteem zijn beperkingen kent voor de NBB, is de aankoop van 'Armoire' (2002) van Marianne Berenhaut (°1934) in 2016. Deze Belgische kunstenaar wordt niet door een galerie vertegenwoordigd. " Al is 'Armoire' misschien een moeilijk stuk voor de markt, wij volgden Berenhaut al jaren en besloten na een atelierbezoek haar werk aan te kopen." Naast galerie- of atelierbezoeken, laat de NBB ook werken op bestelling vervaardigen of vragen ze de kunstenaar een in situ werk te produceren. Zo zie je in de Nationale Bank werken die Edith Dekyndt, Pieter Vermeersch of Vaast Colson specifiek voor de plek maakten. Yves Randaxhe: "In situ kunst maakt het verschil tussen een ondernemingscollectie en een museumcollectie. Wij zijn geen

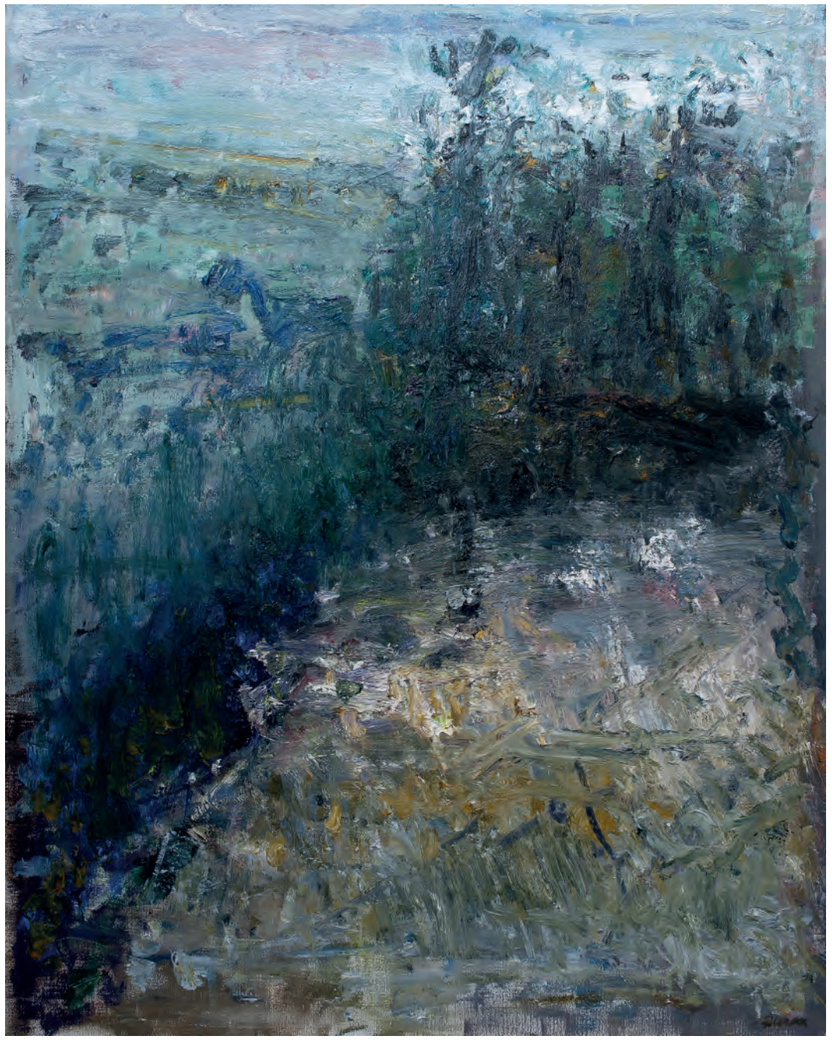

rechts
Karel Dierickx, 'De droefheid van het wachten', 1991. Olieverf op doek, 105 x 85 cm. © De kunstenaar en de Nationale Bank van België.

rechterpagina
Marianne Berenhaut, 'L'armoire', 2002. Oude vitrinekast met dierlijk en plantaardig haar, 81 x 180 x 47 cm. © Nationale Bank van België. De Joodse kunstenares Marianne Berenhaut verloor haar familie in de concentratiekampen. Dit werk komt op de tentoonstelling 'Building a dialogue' naast een werk van Anselm Kiefer (collectie van de Deutsche Bundesbank), voor wie de oorlog een belangrijk thema is.

onder
Fred Eerdekens, 'Something of Value' (in situ), 2006. Polystreen, polymeerkleefstof, brandwerende coating, 100 x 40 x 70 cm.
© De kunstenaar en de Nationale Bank van België.

white cube waar de tijd stil staat. Hier werken mensen en is er beweging. We bestellen dus graag kunstwerken die zinvol zijn voor de locatie. Dat is zeker een richting die we met de collectie de komende jaren willen uitgaan."

Culturele investering

De Nationale Bank probeert jaarlijks vijf tot tien kunstenaars te ondersteunen met haar aankopen. Haar financiële invloed op de kunstmarkt is dus niet ontzettend groot. Beide conservatoren spreken eerder over een culturele investering. "De kunstenaars van wie we werken kopen, krijgen op die manier een visitekaartje. Als instelling hebben we een zekere autoriteit en kunstenaars zien het vaak als een eer om door ons aangekocht te worden. Het is een illusie om te denken dat we investeren in hedendaagse kunst in de hoop de prijzen te zien stijgen. We verkopen namelijk nooit een werk. Onze investering is puur cultureel." Op die manier probeert de Nationale Bank van België ook minder gekende kunstenaars een duwtje in de rug te geven. We bespeuren in de kunstcollectie onder meer grote namen als Michaël Borremans, Jo Delahaut, Pol Bury, Pierre Alechinsky, Maurice Wyckaert, Raoul De Keyser, Marie-Jo Lafontaine, Luc Tuymans, Sofie Muller of Rinus Van de Velde, maar ook minder gekende kunstenaars komen dus aan bod. "Het maakt deel uit van ons aankoopbeleid om niet enkel mainstream kunstenaars te volgen, maar ook te investeren in jonge kunstenaars of ondergewaardeerde kunstenaars, die daarom niet kwalitatief minder zijn", verduidelijkt Anne Bambynek. Voorbeelden uit de collectie zijn onder meer Jacques Vilet, Marianne Berenhaut of Bilal Bahir. Yves Randaxhe treedt haar hierin bij: "Ik stel vast dat er veel namen zijn die, hoewel ze nauwelijks in openbare of privé-instellingen getoond worden, toch veel te zeggen hebben. Het loont om buiten de spotlights van de markt te kijken en dingen te ontdekken. Onze collectie is er geen van etiketten waarin enkel de namen zitten die je moet hebben. Wij kijken eerst naar het werk, en dan naar de naam."

Kunst voor een breed publiek

Het zijn deze grote en kleine namen die we in de toekomst meer te zien zullen krijgen. Met hun uiteenlopende collectie, hopen de conservatoren de maatschappelijke missie van de Nationale Bank door te trekken en ermee naar buiten te treden. "De roeping van de collectie was vroeger intern. Het was een collectie voor het personeel. Maar aangezien we een instelling van openbaar nut zijn, groeit het idee om de collectie te tonen aan een breed publiek", vertelt Yves Randaxhe. Anne Bambynek staat hem hierin bij: "We hielden eerder al kleinschalige tentoonstellingen in onze openbare bibliotheek - die sloot in 2016 - en zo'n drie keer per jaar verlaat een werk uit de collectie onze gebouwen voor een bruikleen. Momenteel kan je bijvoorbeeld 'The Secret' van Karin Hanssen zien op een solotentoonstelling in Museum Helmond (t/m 10-06). Als het op grote tentoonstellingen aankwam, rees echter telkens een belangrijke vraag: 'hoe en waar gaan we onze collectie tonen?' Het bankgebouw is een streng beveiligde locatie en veel openbare ruimte is er niet. Nu de imposante lokettenzaal na jarenlange renovatie opnieuw geopend is, biedt de mogelijkheid zich echter aan om meer met onze collectie naar buiten te treden. Daarom is er deze zomer 'Building a Dialogue', een expositie waar onze collectie in dialoog zal gaan met die van de Deutsche Bundesbank." Over de vraag of de tentoonstelling eenmalig is, zijn de conservatoren het eens: een permanente expositieruimte komt er niet, maar de lokettenzaal is ideaal om geregeld tijdelijke tentoonstellingen te houden. Daarnaast wordt er druk gewerkt aan een openbare databank. Anne Bambynek: "Door onze werken raadpleegbaar te maken via een online databank bevorderen we bruiklenen en wordt onze collectie nog meer gezien."

YVES RANDAXHE

"Het loont om buiten de spotlights van de markt te kijken en kunst te ontdekken."

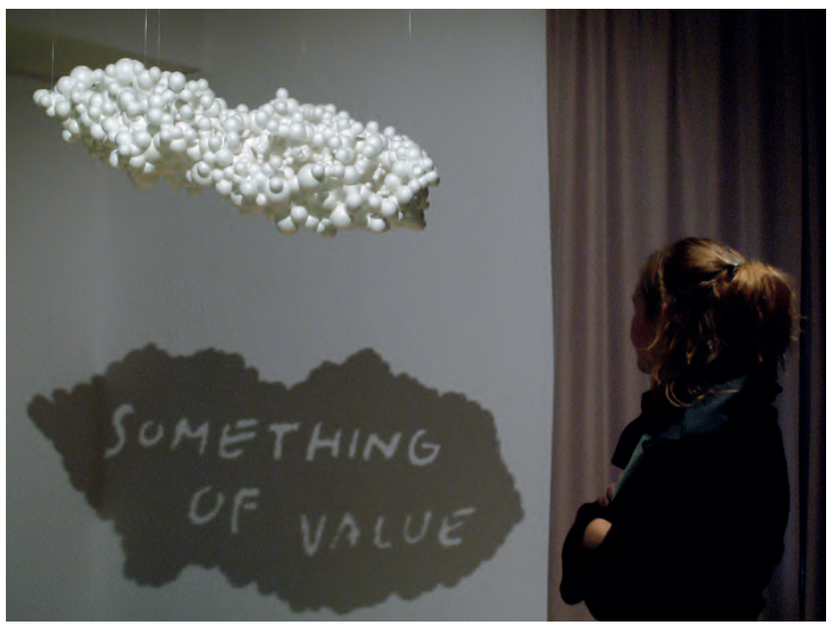

links
Bilal Bahir, 'Memory Station', 2015. Gemixte techniek op gebruikt papier, serie van 20 tekeningen, 39 x 25 cm per stuk. © De kunstenaar en de Nationale Bank van België. In deze reeks illustreert Bilal Bahir de herinneringen van zijn jeugd in Bagdad en zijn ervaringen met de Golfoorlog. De tragedie van oorlog brengt hem bij de laatste halte en tevens laatste tekening van de reeks: zijn uiteindelijke vertrek naar België.

Innovatie

Met de nieuwe ideeën omtrent haar hedendaagse kunstcollectie, hoort de NBB vandaag bij de bedrijfscollecties die het brede publiek occasioneel te zien krijgt - een bonus voor alle kunstliefhebbers. Zo zullen wij steeds de kunstenaars van morgen blijven zien, want de Nationale Bank plant niet snel te stoppen met haar mecenaat. Yves Randaxhe: "De Nationale Bank pleit jaarlijks voor innovatie in haar verslagen. Een hedendaags kunstwerk aankopen is ook een manier om innoverend te zijn en zij die 'iets nieuws doen' te ondersteunen. Door kunst aan te kopen, maken wij deel uit van die maatschappij en steunen we de creativiteit van de innoverende hedendaagse Belgische kunstenaars."

ANNE BAMBYNEK

"Het is belangrijk om te investeren in ondergewaardeerde kunstenaars, die daarom niet minder kwalitatief zijn."

Meer weten

Bezoeken
'Buidling a Dialogue.
Two corporate collections of contemporary art'
Lokettenzaal van de Nationale Bank van België
de Berlaimontlaan 3
Brussel
www.nbb-expo.be
17-05 t/m 15-09

Seminarie over de ondernemingsverzamelingen in Europa
Auditorium van de Nationale Bank van België
Warmoesberg 61
Brussel
www.nbb-expo.be
06-06

AAA / COLLECT MEI 2019 / NR. 490

COLLECT

ARTS ANTIQUES AUCTIONS

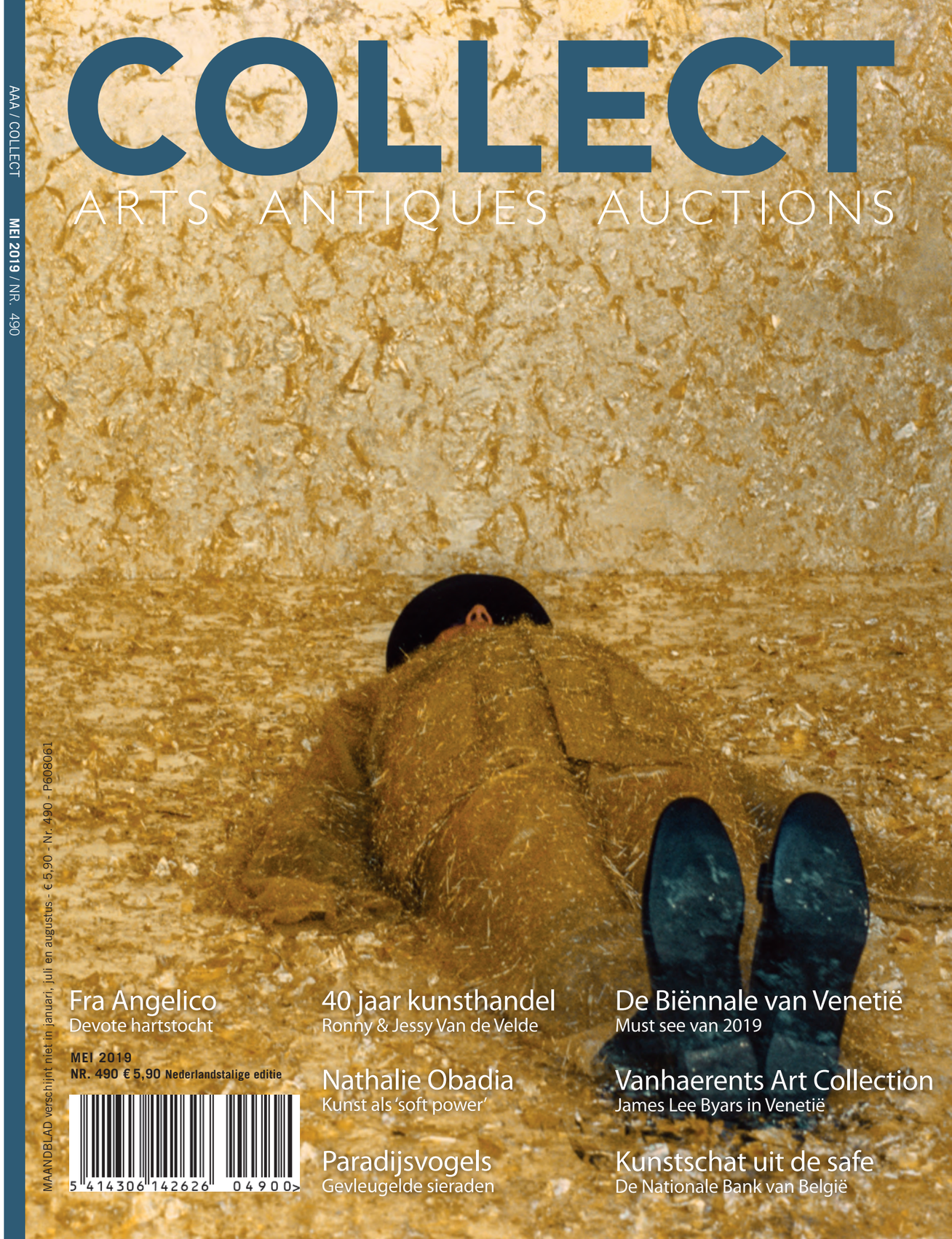

MAANDBLAD verschijnt niet in januari, juli en augustus - € 5,90 - Nr. 490 - P608061

Fra Angelico
Devote hartstocht

MEI 2019
NR. 490 € 5,90 Nederlandstalige editie

40 jaar kunsthandel
Ronny & Jessy Van de Velde

Nathalie Obadia
Kunst als 'soft power'

Paradijsvogels
Gevleugelde sieraden

De Biënnale van Venetië
Must see van 2019

Vanhaerents Art Collection
James Lee Byars in Venetië

Kunstschat uit de safe
De Nationale Bank van België